

Reseskildring och rapport

MALMÖ, KÖPENHAMN, LOUISIANA AND BEYOND

En text av resestipendiatarerna:
EMIL ALSTERMARK & CLAES VALLGREN

*Tack till Svensk biblioteksförning för stipendiet och till vår
arbetsgivare Gävle kommun för möjligheten*

INLEDNING

Tack vare stöd från Svensk biblioteks-förening hade vi det stora nöjet att mellan 16–20 augusti 2023 göra en resa till Malmö, Köpenhamn och Humlebaeck/Louisiana.

Syftet med resan var att inspireras och få mer kunskap om våra två huvudsakliga arbetsområden på biblioteket. Vi arbetar båda med programverksamheten på Gävle stadsbibliotek och ingår även i projektgruppen för Gävle litteraturfestival, som får sin tredje upplaga 17–19 november i år.

Resan var uppdelad i två delar: en biblioteksdel och en festivaldel. Slutmålet var litteraturfestivalen Louisiana Literature i danska Humlebaeck, strax utanför Helsingör.

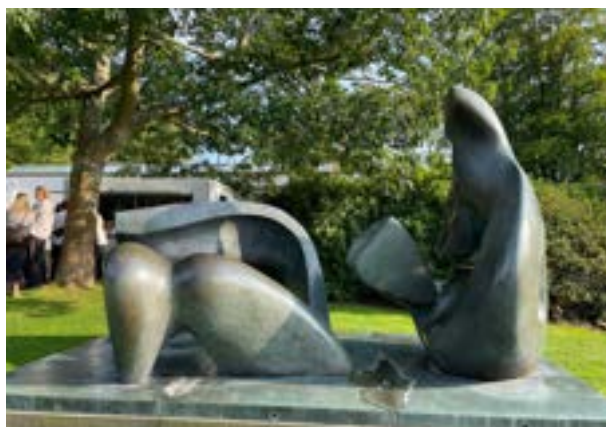
På vägen dit gjorde vi besök på Malmö Stadsbibliotek samt Det Kongelige Bibliotek (The Black Diamond) i Köpenhamn. Eftersom vi bodde tre nätter i Helsingör passade vi även på att besöka stadens kulturhus: Kulturvaervet.

VI SOM ÅKTE

Emil Alstermark, producent
Claes Vallgren, bibliotekarie

Arbetar med programverksamhet på Gävle stadsbibliotek och Gävle litteraturfestival - Gävlit.

Läs mer: gavle.se/bibliotek

DAG 1 - ONSDAG

Resan startade tidigt onsdag 16 augusti då vi klev på tåget mot Malmö. Eftersom Malmö är en rik kulturstad ville vi gärna göra ett stopp i staden, som lämpligt nog visade sig från sin allra bästa sida eftersom Malmöfestivalen pågick i vackert sommarväder.

Huvudmålet var Malmö stadsbibliotek, denna häftiga byggnad invid Slottsparken. Biblioteket består av en äldre tegelbyggnad (Slottet) som via en mellankropp (Cylindern) byggt ihop med Ljusets kalender – en arkitektonisk pärla, med väldig rymd och fasad i glas, signerad Hennig Larsen.

På Malmö stadsbibliotek hade vi bestämt träff med Rebecka Eriksson, utvecklingssekreterare och evenemangskoordinator. Biblioteken i Malmö har en stor programverksamhet som innehåller aktiviteter för de minsta såväl som författarbesök med internationella stjärnor.

Rebecka Eriksson berättade entusiastiskt om båda delarna och avslutade med att visa oss runt i biblioteket. Vi imponerades av Ljusets kalender, men framför allt av avdelningarna Kanini (för yngre barn) och Balagan (för äldre barn).

Besöket var väldigt intressant. Vi fick en god bild av hur programverksamheten planeras på Biblioteken i Malmö, som har cirka 200 anställda. Det kan jämföras med Gävle bibliotek som har cirka 70 anställda.

Förhoppningsvis kan vi ta med oss en del goda idéer hem till Gävle, där nya Agnes Kulturhus håller på att byggas.

Vi fick också veta mer om stadsbiblioteks internationella författarscen. Malmö och Köpenhamn har ett etablerat samarbete kring de internationella författarbesöken.

Närheten mellan städerna gör det väldigt enkelt att samordna evenemang och dela på kostnader. Det märktes att det finns en enorm kraft i hela Öresundsregionen, som också syns i biblioteksverksamheten.

Nöjda med studiebesöket och med att ha knutit nya kontakter gick vi mot stationen för att ta kvällståget mot Köpenhamn.

STADSBIBLIOTEKET I MALMÖ

Malmö stadsbibliotek öppnades 1905, till en början i regi av "Malmö biblioteks- och föreläsningförening". 1927 övertog Malmö stad ansvaret för biblioteket, som hade sina lokaler i Hotell Tunneln.

Läs mer: malmo.se

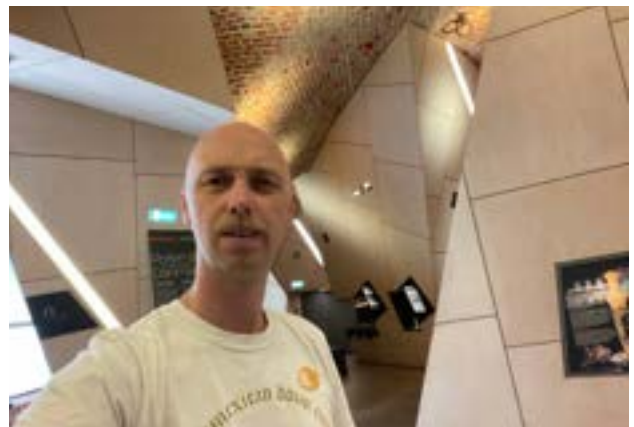

DAG 2 - TORSDAG

Vår andra dag började i Köpenhamn. Där stod ett besök på Det Kongelige Bibliotek stod på agendan. Byggnaden blev klar 1999 och är ritad av arkitektbyrån Schmidt Hammer Lassen.

Biblioteket har en fasad i svart granit. Därför har byggnaden smeknamnet The Black Diamond. Som helhet består Danmarks nationalbibliotek av tre olika byggnader, där den äldsta från 1906 sitter ihop med en vacker biblioteksträdgård.

Kungliga biblioteket är verkligen en monumentalbyggnad. På väg dit passerade vi Christiansborgs slott och Kungliga bibliotekets trädgård, en grönskande oas mitt i staden. Vi passade på att besöka det Danska judiska museet innan vi kom fram till biblioteket.

DAG 2 - TORSDAG, FORTS

Väl inne i det stora biblioteket (450 rum!) gick vi mest runt och njöt. Vi rörde oss sömlöst mellan den äldre biblioteksbyggnaden – med vita välvda tak, mörka träbokhyllor och en gammeldags lässal med klassiskagröna ”bibliotekslampor” på bordet – och The Black Diamond med dess mer strama, moderna 1990-talsdesign. Där smög vi runt i de fulla studiesalarna och försökte ta in allt och samtidigt inte störa studenterna.

Vi såg även den permanenta utställningen **Skatte i Det Kgl. Bibliotek**. Utställningen visade bibliotekets viktigaste och mest värdefulla klenoder. Samlingen innehåller bland annat texter av Sören Kierkegaard, Karen Blixen och H.C. Andersen. Det var en väldigt fin utställning och det kändes mäktigt att se alla fina gamla föremål.

Efter en lång dag på The Black Diamond tog vi tåget vidare mot Helsingör.

DET KONGELIGE BIBLIOTEK

In the buildings of Royal Danish Library on Slotsholmen, you can enjoy exhibitions and concerts, use the reading rooms and visit the cafe, all while enjoying the view of the harbour.

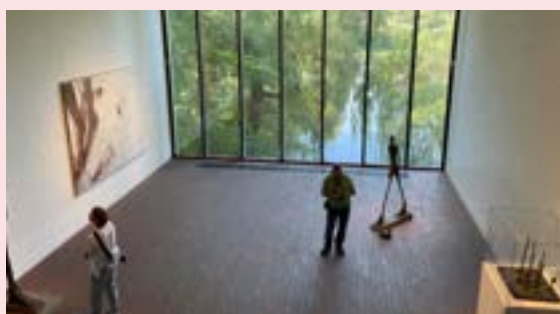
Läs mer: www.kb.dk

DAG 3 - FREDAG

Dag tre hade en sak på schemat:
Louisiana Literature!

Logistiken var på topp. Vi bodde granne med tågstationen och resan mellan Helsingör och Humlebaeck/Louisiana tog knappt tio minuter. Festivalen hålls på Louisiana Museum of Modern Art, som grundades på 50-talet av Knud W. Jensen. Han byggde ett konstmuseum med utgångspunkt i sin gamla vita villa vid havet. Sedan dess har villan byggts på i omgångar, allt i elegant design av arkitekterna Jörgen Bo och Wilhelm Wohlert.

På området finns en läcker skulpturpark som smälter ihop med museibyggnaden på ett väldigt fint sätt. I vår hemstad Gävle finns en Henry Moore-staty, men på Louisiana kunde vi njuta av hela tre Moore-statyer! Det gjorde att vi kände oss hemma direkt.

LOUISIANA MUSEUM OF MODERN ART

Many people wonder about the name of the museum.

The short explanation is this:
a nobleman and his three wives.

Läs mer: louisiana.dk

DAG 3 - FREDAG, FORTS.

Muséets samlingar innehåller konst från flera av den moderna konstvärldens stora namn. Ingen nämnd, ingen glömd. Förutom det blev vi mycket imponerade av den isländske konstnären Ragnar Kjartanssons pågående utställning "Epic Waste of Love and Understanding".

Louisiana Literature är årligt återkommande sedan 2010. Festivalen tar plats både inne i museet och ute i parken, där man satt upp flera tält i olika storlekar.

Den mest ikoniska scenen är Parksce-
nen, där det största tältet finns. En del av publiken sitter på stolar under tak. Övrig publik tar plats på de grässluttningar som omgärdar scenen på två sidor. På den tredje sidan finns det vidsträckta havet. Vi glömde tyvärr badkläderna hemma, men många festivalbesökare passade på att ta ett dopp.

Samtal pågick även i Koncertsalen, Vestscenen och Villascenen. Hela festivalområdet är makalöst vackert och en inspiration i sig.

DAG 3 - FREDAG, FORTS.

Under en lång festivaldag kunde vi bland annat lyssna på samtal med Ian McEwan, Claudia Durastanti, Karolina Ramqvist, Wole Soyinka och Haruki Murakami.

Intrycken var många och inte helt lätt att sammanfatta. Ian McEwan bjöd på intressanta resonemang och brittisk humor i perfekt kombination. Det var även en fröjd att höra 1986 års nobelpristagare Wole Soyinka (89 år!), som blandade intellektuell skärpa med många skratt. Den största publiken lockade den skygge japanske stjärnförfattaren Haruki Murakami. Publiken liknade mer det man brukar se på en rockkonsert.

Bland alla internationella röster var det trevligt att få höra lite svenska från Karolina Ramqvist, som hade ett fint samtal om sin senaste bok Bröd och mjölk. Samtalet hölls på Vestscenen som alltså ligger i muséets västra del, mitt bland samlingarna.

De flesta samtalen hölls på engelska men med en svensk författargäst var det svenska och danska som gällde. Från våra platser längst bak var det inte helt lätt att förstå den danska samtalsledaren, men Ramqvist gjorde ett utmärkt jobb från scenen.

DAG 4 - LÖRDAG

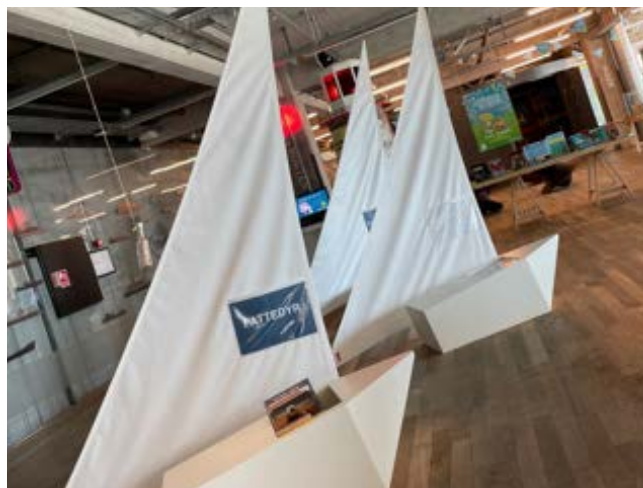
Lördagen inleddes med ett bonusbesök på Helsingörs kulturhus: **Kulturvaervet**.

Kulturhuset invigdes 2010 och är inrymt i det gamla skeppsvarvet. Byggnaden ligger med fin utsikt över Kronborgs slott och vattnet.

Precis som Malmö stadsbibliotek och The Black Diamond i Köpenhamn har Kulturvaervet lyckats förena det gamla med det nya på ett fint sätt. I det här fallet är Kulturvaervet hopbyggt med Toldkammere, som är det gamla kulturhuset. Där finns bland annat fina ytor för barn och en evenemangssal där Helsingörs teater håller till.

Allt är en del av det större projektet Kulturhavn Kronborg, ett område som förutom Kulturvaervet också rymmer det danska sjöfartsmuseet. Med området vill man ta Helsingör från den gamla industrieran in i någonting nytt.

Vi strosade omkring i de luftiga salarna där bokhyllor samsas med öppna kontorsrum, massor av studierum, sköna sittmöbler och utställningar. Allt med fantastisk utsikt mot vattnet och slottet. Vi såg bland annat en fin utställning om Helsingörs historia.

KULTURVAERVET

Helsingörs kulturhus, som invigdes 2010, är lika spännande för vuxna som för barn. Evenemang: konserter, film, författarbesök, festivaler

Läs mer: kuto.dk

DAG 4 - LÖRDAG, FORTS.

Den andra halvan av dagen tillbringades på Louisiana. Där hörde vi festivalens andra svenska inslag, Augustpris-vinnaren Ia Genberg, i ett samtal om Detaljerna.

Självklart passade vi också på att höra Joyce Carol Oates, som tillsammans med Murakami var festivalens stora affischnamn. Hon deltog i ett samtal tillsammans med den österrikiska författaren Eva Menasse.

Vi avslutade kvällen med att lyssna på ett mäktigt samtal med de två nobelpristagarna Wole Soyinka och Abdulrazak Gurnah. En perfekt avslutning på några intensiva dagar och massor av intryck!

LOUISIANA LITERATURE

Louisiana Literature celebrates quality literature from countries all over the world. Through the years the museum has welcomed authors and hosted literary events, just as it has made room for music and architecture

Läs mer: louisiana.dk

SLUTINTRYCK

Sammantaget hade vi några riktigt sköna och inspirerande dagar på resa. Vi fick uppleva härliga platser, fina bibliotek och en fantastisk litteraturfestival.

Vi inspirerades bland annat av de biblioteksbyggnader vi såg. Märkbart var att alla bibliotek vi besökte hade lyckats väldigt väl med att blanda gammalt och nytt. I Malmö var den gamla biblioteksbyggnaden hopbyggd med en modern del, i Köpenhamn likaså.

I Helsingör har man använt sig av de gamla varvslokalerna när man byggde sitt nya kulturhus. I Helsingörs fall har det inte bara givit upphov till ett nytt vackert hus, utan signalerar också sätt stadens övergång från industri- till kunskapsstad.

SLUTINTRYCK, FORTS.

Ett annat intryck från de besökta städerna var att kulturen tilläts ta stor plats i samhället. Det gäller både mängden kultur och kvaliteten på verksamheter och byggnader. Detta intryck var särskilt starkt i Danmark, där känslan var att man inte hade kompromissat med något. Allt höll yttersta kvalitet.

Det kan man även säga om Louisiana. Både muséet och litteraturfestivalen var en stor upplevelse. Nu bidrog säkert det fina vädret till att upplevelsen blev perfekt. Att kunna sitta på gräset i en vacker park när solen blänker i havet och lyssna på världsförfattare samtidigt som man avnjuter en kall öl; det upplägget är svårslaget. Det är knappast förvånande att Louisiana lockar till sig storpublik år efter år.

Det som var lite förvånande var hur stor del av publiken som bestod av unga personer, i just den ålder som bibliotek och många andra festivaler har förtvivlat svårt att nå. En anledning kan ju vara den vackra miljön och den avspända atmosfären.

Festivalen har helt enkelt ett upplägg som tilltalar de flesta. Däremot fanns det ingenting i programmet som flörtade med särskilda målgrupper. Därför kändes det extra hoppfullt att Louisiana lockar till sig en så bred - och ung - publik.

Det visar att kultur och litteratur kan vara intressant för alla.

Hur når vi den publiken hemma i Gävle?

Det var också tydligt vilken internationell festival Louisiana Literature är. Det märktes inte bara i programmet utan även i publiken. Vi hörde många olika språk i vimlet.

Vi blev också inspirerade att arrangera utomhusprogram i Gävle. Så bli inte förvånade om Gävle bibliotek 2024 bjuder på åtminstone något författarprogram utomhus. Eller varför inte en miniversion av Gävlit på våren eller sommaren?

Till sist

Slutligen vill vi säga att resan var otroligt inspirerande. Vi är så tacksamma att biblioteksföreningen gav oss möjligheten att göra detta. Louisiana lär vi definitivt återkomma till.

Nu tar med oss all kraft och inspiration till Gävle, där vi har en häftig höst att se fram emot. Mest ser vi fram emot vår egen litteraturfestival, som bjuder på ett riktigt kanonprogram. Då hoppas vi få se massor av litteraturläskare i Gävle.

**Boka in 17–19 november.
Det blir Gävlit kul!**

Claes Vallgren & Emil Alstermark

Gävle, 2023-09-12